
/

УДК 94 (47)

М. В. Канищев

**СУТНІСТЬ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ**

Стаття присвячена питанням військової служби в системі державної служби Російської Федерації. На основі опрацьованого матеріалу аналізується військова служба, як особливий вид державної служби на підставі федерального закону.

Ключові слова : військова служба, Федеральний закон, спеціальні військові методи.

Стаття посвячена вопросам военной службы в системе государственной службы Российской Федерации. На основе обработанного материала дан анализ военной службе как особому виду государственной службы на основе федерального закона.

Ключевые слова: военная служба, Федеральный закон, специальные военные методы.

The article devotes to problems of military service at the system of the Russian Federation government service. On basis of finished material there is an analysis of military service as special form of government service at the basis of federal law.

Key words: military service, federal law, special military, methods.

Постановка проблеми. Відповідно до Федерального закону РФ "Про військовий обов'язок і військову службу" військова служба заснована в органах і організаціях, що вирішує завдання в області оборони й безпеки держави. Отже, вона є особливим видом державної служби [6, Ст. 3]. У той же час, будучи різновидом державної служби, військова служба має винятково виражену специфіку. Вона часом виключає прямі паралелі та аналогії з поняттями «державна служба» і «державний службовець».

Аналіз актуальних досліджень. Зазначені обставини призвели до того, що військова служба перестала розумітися як особливий вид державної служби. Відзначимо, що відмінності військової служби від інших видів спеціальної державної служби не настільки істотні. Це дозволяє об'єднати її з іншими видами державної служби, як уважає ряд вчених [7, с. 67], тобто військова служба не носить особливого характеру.

Дана позиція обумовлена особливостями сучасної структури збройних сил Російської Федерації. Вона містить у собі прикордонні й внутрішні війська. Вони призначені для рішення завдань оборони й військової безпеки із застосуванням засобів збройної боротьби (зброї й озброєння індивідуального та колективного застосування) військовими методами в специфічних формах (проведення операцій, ведення бойових дій та інше), інші організації й органи, які відіграють при цьому роль, яка забезпечує і вимагає особливої специфіки їхньої діяльності.

Мета статті. Таким чином, сучасний стан військових сил Російської Федерації характеризується тим, що, крім структур, що вирішують завдання в інтересах оборони й безпеки методами й засобами збройної боротьби, до неї входять державні організації й органи, які так само вирішують функції забезпечення діяльності зазначених організацій. Це свідчить про надмірне розширення структур військової організації держави, що не є виправданим у мирний час. Такий стан військової організації не

був характерним до самого початку 90-х рр. минулого сторліття для нашої держави й не характерний для аналогічних організаційних структур розвинених держав.

Виклад основного матеріалу. Зазначене положення закріплене у Федеральному законі "Про систему державної служби Російської Федерації" (далі - Закон), за яким військова служба є одним з видів федеральної державної служби. Хоча це не повною мірою відбиває її сутнісний зміст, оскільки військова служба є особливим видом федеральної державної служби. Особливість відбиває її істотні відмінності від всіх інших видів державної служби, якими є:

- її призначення, тобто можливість застосування спеціальних (військових) методів для рішення поставлених завдань, використання для цього засобів збройної боротьби (зброї й озброєння як індивідуального, так і колективного застосування). Така можливість не надається будь-яким іншим видам державної служби;

- виконання військового обов'язку не тільки в добровільному порядку, але й по закликуні як формі військового обов'язку, що є юридичним обов'язком частини населення держави, що також не властивий іншим видам державної служби, і ряд інших особливостей.

Також немає єдиної думки про місце військової служби в системі державної служби Російської Федерації. Відповідь на питання про місце військової служби в системі державної служби має важливе теоретичне значення, оскільки дозволяє сформулювати концептуальні положення про структуру інституту державної служби, її різновидах і як наслідок пропозиції по вдосконалюванню законодавства про неї і її видах.

Деякі автори відносять військову службу до воєнізованої державної служби. Крім військової, до воєнізованої державної служби вони відносять також службу безпеки, внутрішніх справ і прикордонну [3, с. 145]. Недоліком зазначеної класифікації є та обставина, що в ній змішані основні види державно-значимої діяльності (військова служба) з адміністративними органами, у яких виконується військова служба. Так, відповідно до Федерального закону "Про Федеральну

службу безпеки Російської Федерації" органи ФСБ Росії комплектуються військовослужбовцями й цивільним персоналом [4, Ст. 16]. Причому співробітниками органів ФСБ є військовослужбовці, за винятком тих осіб, що проходять військову службу по заклику, і особи із числа цивільного персоналу, призначені на посаді. Отже, в органах ФСБ Росії передбачена як військова служба, так і інша державна служба за рішенням завдань у сфері національної безпеки.

Військова служба є видом федеральної державної служби й характеризується наступними ознаками:

- вона виконується з метою захисту державного суверенітету й територіальної цілісності, а також виконання інших функцій, віднесених Конституцією Російської Федерації до виняткового ведення Російської Федерації;

- фінансування державних органів і організацій, у яких передбачена військова служба, відбувається тільки з федерального бюджету;

- правове регулювання військової служби здійснюється тільки федеральним законодавством, а також нормативно-правовими актами Президента й Правительства Російської Федерації й інших федеральних органів виконавчої влади. Таким чином, статус військової служби визначається тільки федеральним законодавством і виключається можливість її введення в державних органах і організаціях суб'єктів Російської Федерації.

Указ Президента Російської Федерації "Про Федеральну програму "Реформування служби Російської Федерації" (2003 - 2005 роки)" від 19 листопада 2002 р. N 1336 пропонують розподіл державної служби на цивільну, правоохоронну й військову [5, Ст. 18]. Недоліком запропонованої класифікації є та обставина, що до правоохоронної служби буде віднесена служба в організаціях і органах, суть діяльності яких не складається в здійсненні правоохоронних функцій (наприклад, дипломатична, фельд'єгерська, аварійно-рятувальна, у проти-пожежних органах).

Військова реформа, в остаточному підсумку, направляє на реформування військової доктрини держави, у тому числі виведення з військової організації державних органів, що забезпечують діяльність Збройних Сил Російської Федерації: ФСБ Росії, СВР Росії, Федеральна служба охорони, Федеральна служба спеціального будівництва, тобто запропонована в Законі класифікація видів державної служби найближчим часом може "застаріти", що зажадає наступної зміни законодавства [6, с. 124].

Мети держави - це шляху для задоволення його потреб, які досягаються рішенням певних державно-значимих завдань. Військова служба забезпечує незалежність, державний суверенітет і цілісність держави специфічними військовими методами.

Збереження державного суверенітету й цілісності Російської Федерації досягається різними засобами, у тому числі й установленням конституційного обов'язку громадян по захисту Батьківщини. Відповідно до Конституції Російської Федерації, захист Батьківщини є боргом і обов'язком громадянина Російської Федерації [7, Ст. 59]. Громадяни повинні виконувати свій обов'язок по захисту Батьківщини шляхом надання матеріальних засобів, необхідних для організації оборони країни (сплата загальних і спеціальних податків, автотранспортної, гужової, суднової, квартирної повинності), працюючи на будівництві споруджень, на військових підприємствах і т.д. [8, с. 56]

Федеральний закон "Про систему державної служби Російської Федерації" визначає федерального працівника державних структур як громадянина Російської Федерації, що здійснює професійну службову діяльність на посаді державної служби й получаючого грошовий зміст (винагорода, постачання) за рахунок засобів федерального бюджету [9, Ст. 10]. Стосовно до військовослужбовців до Федеральних державних службовців пропонується відносити тільки військовослужбовців, що надходять на військову службу в добровільному порядку (за контрактом), оскільки критерієм віднесення є одержання грошового змісту (винагороди, постачання), що не є характерною ознакою для військовослужбовців, що проходять військову службу по заклику.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, військова служба - це особливий вид установленної державою на підставі федерального закону діяльності людини в спеціально створені їм державних організаціях (збройних силах, військах, військових формуваннях) і органах, що вирішує завдання по захисту Батьківщини (обороні й військовій безпеці) специфічними (військовими) методами й засобами збройної боротьби, що припускають використання зброї й озброєння індивідуального й колективного застосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агеев В.М. Государственная служба: теория и организация/ Агеев В.М. - Ростов-на-Дону, 1998.

2. Атаманчук Г.В. Сущность государственной службы: история, теория, закон, практика/ Атаманчук Г.В. - М., 2002.
3. Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов/ Бахрах Д.Н. - М., 2003.
4. Ноздрачев А.Ф. Государственная служба/ Ноздрачев А.Ф. - М., 2000.
5. Указ Президента РФ от 19 ноября 2002 г. N 1336 "О Федеральной
6. программе "Реформирование службы Российской Федерации" (2003 - 2005 годы)" // Собрание законодательства РФ. 2002. № 16. Ст. 4563.
7. Конституция РФ от 12 декабря 1993 г. (принята на всенародном
8. голосовании) // Российская газета. 2007. № 16.
9. Федеральный закон РФ от 27 мая 2003 г. № 58-ФЗ "О системе
10. государственной службы Российской Федерации" // Собрание законодательства РФ. 2003. № 2063.
11. Федеральный закон РФ от 28 марта 1998 г. № 53-ФЗ "О воинской
12. обязанности и военной службе" // Собрание законодательства РФ. 1998. № 13. Ст. 1475.
13. Федеральный закон РФ от 3 апреля 1995 г. № 40-ФЗ "О Федеральной службе безопасности Российской Федерации" // Собрание законодательства РФ. 1995. № 15. Ст. 1269.